

به نام خدا

آیین‌نامه اعطای جایزه انتخاب کتاب‌های برتر استانی

مقدمه

در راستای بندهای (۱۲) و (۱۳) از ماده (۲) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آیین‌نامه اعطای جایزه انتخاب کتاب‌های برتر استانی که پس از این به‌اختصار جایزه استانی نامیده خواهد شد، به منظور شناسایی و معرفی نویسندگان فعال و ارتقای سطح کیفی نشر استان، تمرکززدایی فعالیت‌های فرهنگی حوزه کتاب از پایتخت، حفظ استقلال و هویت فرهنگی و ایجاد انگیزه و تشویق پدیدآورندگان متعهد و متخصص کتاب استان براساس مواد زیر است.

۱. تعاریف

۱-۱. **معاونت امور فرهنگی:** یکی از معاونت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که براساس شرح وظایف؛ شناسایی، بزرگداشت و چگونگی تکریم و تجلیل از پدیدآورندگان آثار نوشتاری (داخلی و خارجی) و چگونگی تشویق، حمایت و اهدای جوایز و نشان‌های فرهنگی را بر عهده دارد.

۲-۱ **اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان:** این اداره کل مجری سیاست‌ها و برنامه‌های تعیین‌شده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در استان است.

۳-۱. **مؤسسه خانه کتاب:** «خانه کتاب» مؤسسه‌ای غیرانتفاعی و غیردولتی است که با هدف ارائه خدمات مختلف در حوزه کتاب از جمله اطلاع‌رسانی در زمینه کتاب‌های منتشرشده در ایران و نقد کتاب از سال ۱۳۷۲ آغاز به کار کرده و پایگاه اینترنتی آن به‌منظور در دسترس قراردادن اطلاعات کتاب‌ها در سال ۱۳۷۷ تأسیس شده است.

۴-۱. **جایزه انتخاب کتاب‌های برتر استانی:** آثار مورد ارزیابی در جایزه انتخاب کتاب‌های برتر استانی، براساس کتاب منتشرشده که شامل همه کتاب‌هایی است که طی یک سال شمسی گذشته با مجوز رسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای نخستین‌بار منتشر شده باشند. این آثار در سه گروه تألیف، ترجمه و احیای متون (تصحیح) تقسیم می‌شود و موضوع‌های اصلی هر گروه شامل همه شاخه‌های علوم و معارف براساس استاندارد رده‌بندی کتابخانه‌ای مورد قبول وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد بود.

۵-۱. **تألیف:** منظور از تألیف، پدیدآوردن اثری است که محصول خلاقیت ذهن و هنر نویسنده و یا نتیجه تحقیق و ابتکار او باشد و کپی از کار دیگران محسوب نشود.

۶-۱. **احیای متون (تصحیح):** به‌معنای بازخوانی، بازنویسی و آماده‌سازی یک متن براساس نسخ معتبر و ارائه نزدیک‌ترین متن به نوشته مؤلف است.

۷-۱. ترجمه: برگردان درست و دقیق کتاب از زبان‌های دیگر به فارسی است.

۸-۱. اثر برگزیده: کتابی است که در بخش تألیف، تصحیح و ترجمه از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۸۰ امتیاز و بیش از آن را کسب کرده‌اند به‌عنوان اثر برگزیده معرفی می‌شود.

۹-۱. اثر شایسته تقدیر: کتابی است که در بخش تألیف و تصحیح از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۷۰ تا ۸۰ به‌عنوان اثر شایسته تقدیر معرفی می‌شود.

۲. ساختار و ارکان

معاونت امور فرهنگی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی هر استان مسئول جایزه استانی خواهد بود. دبیر علمی و دبیرخانه از ارکان این جایزه است. دبیرخانه جایزه با توجه به کار تخصصی خانه کتاب در حوزه جشنواره‌ها در این مؤسسه مستقر است.

ارکان و ساختار اجرایی این آیین‌نامه شامل موارد زیر است:

۱-۲. دبیر علمی

دبیر علمی جایزه استانی همان دبیر علمی جایزه کتاب سال بوده و عهده‌دار وظایف زیر است:

- معرفی استادان و صاحب‌نظران طراز اول گروه‌های مختلف جهت داوری
- تشکیل جلسات داوری و نظارت بر روند داوری‌ها.
- ارائه گزارش مکتوب و مستند روند داوری.
- تنظیم بیانیه هیئت داوران.
- هدایت و نظارت بر عملکرد دبیرخانه.
- تهیه و پیشنهاد آیین‌نامه اجرایی جایزه استانی و بازبینی سالانه در صورت لزوم.

۲-۲. هیئت داوران

هیئت داوران از میان استادان و صاحب‌نظران توسط مسئول دبیرخانه و با مشورت معاون فرهنگی - پژوهشی زیرنظر دبیر علمی تعیین می‌شوند. تعداد داوران هر گروه حداقل ۲ نفر است که توسط دبیر علمی بر همه مراحل سه‌گانه داوری نظارت خواهند داشت.

تبصره ۱. در صورتی که امور داوری جایزه استانی قرار باشد در استان مربوطه انجام شود، هیئت داوران توسط معاون فرهنگی اداره کل آن استان انتخاب خواهد شد.

۲-۳. دبیرخانه

دبیرخانه جایزه استانی متشکل از مسئول دبیرخانه (مدیر بخش علمی معاونت فرهنگی خانه کتاب) و کارشناسان متخصص حوزه کتاب (بخش علمی) است که وظایف دبیرخانه به شرح زیر است:

- تفکیک و طبقه‌بندی موضوعی آثار دریافت‌شده در گروه‌های علمی.
- برگزاری جلسات داوری.

- تهیه و تدوین کتاب گزارش جایزه در هر دوره.
- تهیه گزارش مالی حق الزحمه داوران و اعضای هیئت علمی.
- تهیه و ارائه گزارش‌های مورد نیاز.
- انجام سایر وظایف محول شده.

۳. فرایند انتخاب

دبیرخانه جایزه استانی بنا به درخواست معاونت فرهنگی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی هر استان در فروردین ماه هر سال، با اطلاع رسانی به نحو مقتضی، از تمام ناشران، مؤلفان، مترجمان و مصححان کشور دعوت می‌کند آثار خود را که طی دو سال شمسی گذشته برای نخستین بار منتشر کرده‌اند، تا پایان مردادماه به دبیرخانه ارسال کنند. این فراخوان تا ۱۰ مرداد می‌تواند تمدید شود. داوری آثار نیز پس از ارسال توسط اداره کل هر استان از ۲۱ شهریور در دبیرخانه جایزه کتاب سال آغاز شده و گزارش و نتایج داوری هر استان تا ۳۰ مهرماه از سوی مؤسسه خانه کتاب به اداره کل استان مربوطه اعلام خواهد شد. مراسم اهدای جوایز برگزیدگان و شایستگان تقدیر این جایزه براساس تاریخی است که ادارات کل استان‌ها تعیین و اعلام می‌کنند.

۴. روند داوری

داوری و انتخاب نویسنده برتر طی ۳ مرحله صورت می‌پذیرد:

مرحله اول: ابتدا تمام کتاب‌های ارسال شده هر گروه به دبیرخانه در جلسه‌ای مشترک توسط هیأت داوری دو نفره گروه مربوط ارزیابی می‌شود و آثار با یک رأی مثبت به مرحله بعد راه می‌یابند.

مرحله دوم: کتاب‌های راه یافته به مرحله دوم داوری حداقل توسط دو تن از داوران بررسی می‌شوند و نتایج ارزیابی در فرم‌های ویژه‌ای درج می‌گردد. کتاب‌هایی که از ۱۰۰ امتیاز، میانگین ۷۰ امتیاز یا بیشتر را کسب کنند، به مرحله نهایی داوری راه می‌یابند. کتاب‌های راه یافته به مرحله دوم داوری حداقل توسط دو تن از داورانی که به انتخاب هیأت داوران خواهد بود، بررسی می‌شوند.

مرحله سوم (نهایی): هیأت داوران با بررسی نتایج ارزیابی، آثار برگزیده را انتخاب می‌نمایند. در این مرحله با رأی حداقل دو نفر از داوران، یک اثر از میان آثاری که میانگین ۸۰ امتیاز و بیش از آن را کسب کرده‌اند، به عنوان اثر برگزیده و میانگین ۷۰ تا ۸۰ به عنوان اثر شایسته تقدیر معرفی می‌شود.

تبصره ۱. انتخاب مشترک چند اثر به عنوان اثر برگزیده یا شایسته تقدیر با تشخیص هیأت داوران بلامانع است.

تبصره ۲. استان‌هایی که سالانه کمتر از ۳۰۰ عنوان کتاب منتشر شده در استان یا درباره استان دارند، جایزه را به صورت دوسالانه برگزار خواهند کرد. استان‌هایی که بیش از ۳۰۰ عنوان کتاب داشته باشند می‌توانند به صورت سالانه برگزار کنند.

ماده ۵. معیارهای داوری:

معیارهای ارزیابی کتاب برگزیده یا شایسته تقدیر جایزه نویسندگان برتر استانی عبارتند از:

۱. تأثیرگذاری در ارتقای سطح علمی و فرهنگی استان و کشور.
۲. تازگی و نوآوری در موضوع، ساختار، پرداخت و نگاه کتاب.
۳. رعایت استانداردها در ساخت، فصل‌بندی، نگارش، دستور زبان و واژگان.

۴. رعایت استانداردها در ذکر منابع و مآخذ در آثار تحقیقی و پژوهشی.
 ۵. بهره‌مندی از قدرت تحلیل و استنتاج منطقی.
 ۶. ارزشمندی علمی و محتوایی کتاب.
 ۷. استحکام و زیبایی زبان.
 ۸. التزام به ارزش‌های فرهنگی، دینی و انسانی.
 ۹. برخورداری از قدرت اقناع و تأثیرگذاری عمیق بر مخاطب.
 ۱۰. رعایت استانداردهای تألیف، تصحیح و ترجمه.
 ۱۱. پاکیزگی و آراستگی کتاب از حیث حروف‌چینی، صفحه‌بندی و چاپ و صحافی و جلد.
 ۱۲. کتاب‌هایی که در این جایزه داوری و ارزیابی می‌شوند باید دارای شرایط زیر باشند:
 - کتاب‌های مربوط به استان اعم از این‌که پدیدآورنده اهل استان مربوطه باشد یا نباشد.
 - آثار پدیدآورندگان اهل یا مقیم استان.
 - کتاب‌های منتشرشده توسط ناشران استانی.
- تبصره ۱. همه مراحل داوری و اسناد آن محرمانه تلقی شده و اسامی برگزیدگان پس از گزارش دبیرخانه جایزه و امضای مدیرکل استان و مدیرعامل خانه کتاب رسمیت پیدا می‌کند.

۶. جایزه

- به برگزیدگان هر رشته، تندیس جایزه استانی، لوح تقدیر به امضای معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و جایزه ویژه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان و به شایستگان تقدیر هر رشته، لوح تقدیر به امضای مدیرکل استان و مدیرعامل خانه کتاب و جایزه ویژه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اهدا می‌گردد.
- تبصره ۱. میزان جوایز اثر برگزیده و شایسته تقدیر را اداره کل هر استان با هماهنگی مؤسسه خانه کتاب تعیین کرده و به پدیدآورندگان آثار منتخب اهدا می‌کند.
- تبصره ۲. در صورتی که پدیدآورندگان کتاب برگزیده یا شایسته تقدیر بیش از یک نفر باشند، متناسب با سهم هر فرد، جوایز بین افراد تقسیم می‌شود. مرجع تشخیص تقسیم جوایز، در صورت وجود قرارداد، قراردادهای پدیدآورندگان با ناشران خواهند بود. در صورت عدم وجود قرارداد، براساس سایر قراین و آمارات خواهد بود.
- تبصره ۳. در صورت انتخاب مشترک دو یا چند اثر به‌عنوان اثر برگزیده یا شایسته تقدیر جایزه مربوطه به‌صورت مساوی بین آنها تقسیم می‌شود.

۷. سایر مقررات

- ملاک سال انتشار، شناسنامه کتاب است.
- در ویراست جدید کتاب‌ها چنانچه به تشخیص گروه داوری حداقل ۴۰ درصد نسبت به ویراست قبلی تغییر کرده باشد، در صورت عدم برگزیده شدن در دوره‌های قبلی جایزه کتاب سال، مجدداً قابل بررسی خواهد بود.
- اگر کتابی (تألیف، ترجمه و تصحیح) در یک دوره قبل بنا به دلایل موجه و خارج از اراده صاحب اثر از ارزیابی و داوری در جایزه جا مانده باشد، به تشخیص هیئت علمی می‌تواند در سال جاری ارزیابی و داوری شود.

- هر مجلد از کتاب‌های دوره‌ای، در صورت استقلال محتوایی حکم یک کتاب مستقل را دارد؛ در غیر این صورت، بررسی کتاب منوط به انتشار بیش از نیمی از مجلدات است. مرجع تشخیص این امر مقدمه کتاب، توضیح پدیدآورندگان، استعلام از ناشر کتاب و قرارداد بین ناشر و مؤلف است.

- مجموعه مقالاتی که به صورت کتاب چاپ شده‌اند از دایره انتخاب و داوری جایزه کتاب سال خارج است، مگر اینکه «وحدت موضوعی» بر آن حاکم باشد. شایان ذکر است میزان جایزه براساس قرارداد فیما بین ناشران با گردآورنده و نویسندگان یا مترجمان اهدا می‌شود.

- موضوع استان‌شناسی به‌عنوان بخش ویژه در جایزه هر استان باید لحاظ شود.

- نام جایزه هر استان می‌تواند مزین به نام یکی از مفاخر آن استان باشد. بدین‌منظور اداره کل استان مربوطه اقدام لازم را در این زمینه انجام دهد.

- اداره کل هر استان می‌تواند در بخش جنبی جایزه استانی، براساس مدارک و مستندات متقن، از یک ناشر یا مؤسسه استانی برای فعالیت‌های ارزشمند در حوزه نشر کتاب تجلیل به عمل آورد.

- هر اداره کل موظف است نشان جایزه کتاب سال استانی را در فراخوان، پوستر، گزارش‌های منتشرشده و سایر اقلام چاپی کاغذی و دیجیتالی خود درج نماید.

- کتاب‌های کمک‌آموزشی و عکس‌برداری‌شده از کتاب‌های خارجی از دایره انتخاب و داوری جایزه کتاب سال خارج است.

۸. مسئولیت اجرا

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی هر استان مسئول جایزه استانی خواهد بود.

۹. این آیین‌نامه در ۹ ماده و ۷ تبصره در تاریخ به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید و لازم الاجراست.